

**ГЕНЕТИЧНА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЙ
GLOSSIPHONIA COMPLANATA (LINNAEUS, 1758) ЧУДНІВСЬКОГО
РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

I. В. Сінельникова¹, А. Є. Кухарчук²

^{1,2} Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

У світовій фауні представлено близько 400 видів п'явок. Вони ведуть паразитичний спосіб життя, харчуючись кров'ю інших тварин. Тіло п'явки має кільчасту будову. На його кінцях знаходяться дві присоски - навколоротова і задня, за допомогою яких п'явка прикріплюється до тіла жертви. Присоски також використовуються для прикріплення до каменів, водних рослин і іншого субстрату - з їхньою допомогою п'явка пересувається: спочатку вона закріплюється переднім кінцем, потім згинається і підтягає задній кінець тіла вперед, присмоктується ним і звільняє навколоротову присоску. Потім рухи повторюються. Багато видів п'явок можуть недовго плавати в товщі води. Більшість п'явок мешкають у воді або, принаймні, у вологому середовищі. Існують морські п'явки, проте більшість видів віддають перевагу прісним водоймам [5].

П'явки відіграють своєрідну роль у природному середовищі. Вони слугують кормом для багатьох видів риб, водоплавних птахів та інших тварин. Крім того п'явки ще можуть завдавати шкоди. Вони викликають виснаження та загибель риб та водоплавних птахів. Багато видів цього класу є переносщиками паразитів крові риб та інших патогенних організмів, є хазяями личинок трематод [2].

Практичне значення п'явок досить різноманітне: їх здавна використовують у медицині для лікування гіпертонічних захворювань та при хворобах кровоносної системи, а також використовуються як об'єкт біологічних досліджень студентами у вищих навчальних закладах для вивчення різних процесів життєдіяльності. На даний час їх розводять для отримання біологічно активних речовин, наприклад грудину [1].

У водоймах України поширені представники підкласу Справжніх п'явок. До даного підкласу належать такі родини: плоскі п'явки, риб'ячі п'явки, щелепні п'явки та глоткові п'явки. У фауні п'явок України наявна велика кількість різноманітних видів п'явок, незважаючи на відсутність у її складі видів, які є у країнах Північної та Центральної Європи. Кожна область України характеризується своєрідними видами п'явок, хоча фауна цих тварин на територіях областей ще не достатньо вивчена.

Вид *Glossiphonia complanata* (Linnaeus, 1758) є одним із найпоширеніших видів п'явок у водоймах України. Проте трапляється у невеликій кількості, найчастіше зустрічається у прибережних зонах річок, озер та невеликих стоячих водоймах. У спокійному стані п'явка нагадує широкий листочок, який звужується

до кінця, краї тіла з досить значними зазублинами. Ця п'явка мало рухлива і довгий час залишається нерухомо прикріпленою до поверхні різних підводних предметів, рослин, черепашак молюсків [1].

Мета цього дослідження - встановити генетичну структуру популяції *G. complanata* у водоймах Житомирської області.

Матеріал для дослідження збирали у липні та вересні 2013 року у р. Пяток (Чуднівський район). Визначення видової приналежності проводили за загальноприйнятими методиками [1, 2].

Електрофоретичний аналіз проводили у 7,5%-му поліакриламідному гелі Тріс-ЕДТА- Na_2 -боратній системі з рН = 8,5 [4] 1 год 20 хв при напрузі 200 V і силі струму 140 mA. Форез було відпрацьовано на ферментах і білках м'язів п'явок. Досліджено мінливість ферментів неспецифічних естераз, які кодуються відповідними локусами. Фарбування гелів проводили за стандартними методиками [3].

У результаті дослідження встановлено, що електрофоретичні спектри неспецифічних естераз цього виду є поліморфними, однак через високий рівень дуплікованості локусів поалеельна їх інтерпретація ускладнена. У досліджуваній популяції виявлено три генотипи, характер розподілу яких свідчить про відсутність фіксації окремих генетичних варіантів, а отже досліджена популяція є амфіміктичною.

Література

1. Лукін Є.І. Фауна України: П'явки. Зовнішня і внутрішня будова, екологія, систематика, поширення та практичне значення п'явок. / Є.І. Лукін. – К.: АН УРСР, 1962. – С. 192.

2. Кутікова Л. А. Старобогатов Я. И. Определитель пресноводных Европейской части СССР. / Л. А. Кутікова, Я. И. Старобогатов. – Л.: Гидрометеиздат, 1977. – 512 с.

3. Harris H. Handbook of enzyme electrophoresis in human genetics / H. Harris, D. A. Hopkinson. – Amsterdam: North-Holland, 1976. – 257 p.

4. Peacock F.C. Serum protein electrophoresis in acrilamylde gel patterns from normal human subjects / F. C. Peacock, S. L. Bunting, K. G. Queen // Science. – 1965. – Vol. 147. – P. 1451–1455.

5. Щербак Г. Й. Зоологія безхребетних. / Г. Й. Щербак, Б. Д Царичкова, Ю. Г. Вервес. – К.: Либідь, 1996. – 320 с.